

IRODALOM

ERDÉSZEI KÍSÉRLETEK. XLI. évf. I—IV. sz. 1939.

A 258 oldalra terjedő kötet a következő három értekezést tartalmazza:

Ijjász Ervin: Grundwasser und Baumvegetation unter besonderer Berücksichtigung der Verhältnisse in der Ungarischen Tiefebene. (A fatenyészet és az altalajvíz, különös tekintettel az alföldi viszonyokra.) 1—107 oldal.

A munka első felét már lapunk 1938. évi XII. füzetében (1106. old.) ismertettük.

A most közölt befejező rész az erdő és az altalajvíz között fennálló kölcsönhatásokat tárgyalja és ennek során először a fatenyészetnek az altalajvízre, majd az utóbbinak a fatenyészetre gyakorolt befolyását teszi vizsgálat tárgyává.

A szerző megállapításai szerint az erdő szerepe az altalajvíz háztartásában lényegesen különböző, aszerint, hogy síksági, vagy hegyvidéki erdőről van-e szó.

A hegységi erdők a természet vízháztartásában szabályozó szerepet játszanak, a szélsőségeket mérséklék, az altalajvizet gyűjtik s ezért ezeket az altalajvizek tápláló forrásainak tekinthetjük.

A síkvidéki erdő az altalajvíz háztartásában már hol pozitív, hol negatív szerepet tölt be, aszerint, hogy hatására a bevételek vagy a kiadások emelkednek-e. Ezt számos külföldi és hazai megfigyelés is bizonyítja. Téves tehát az a nézet, hogy az erdő mindig csak az altalajvíz lesüllyedését idézi elő.

Az erdő hatását az altalajvízre erősen befolyásolja az állomány szerkezete és fafajok szerinti összetétele, amelyek között egyesek hatása erősebb, másoké gyengébb.

A gyökérfeltárások az Alföldön azt mutatják, hogy a gyökérszövet mélységbeli kifejlődését elsősorban a termőhelyi viszonyok szabják meg. Megfelelő körülmények között csaknem valamennyi fafaj gyökérszövet felkeresi az altalajvizet és egyeseké teljesen hozzásímul az altalajvíz felszínének időszaki játékához.

A fák gyökerei a legtöbb esetben annyira megközelítik az altalajvizet, hogy magas vízállás esetén teljesen víz alá is kerülnek. Egyes fafajok gyökérzete hónapokig is víz alatt állhat anélkül, hogy az elárasztást megsínylené. Rövid tartamú gyökérelárasztások még a tenyészet idejében sem okoznak nagyobb bajt.

Az alföldfásításnál az altalajvíz-viszonyokat nem szabad figyelmen kívül hagyni. Különösen az altalajvíz felszín alatti elhelyezkedésének, időszaki változásainak, vegyi tulajdonságainak és a talajrétegek hajesevességének megállapítására kell különös gondot fordítani.

A nagyszabású, több évi kutatáson és rengeteg forrásmunkán alapuló tanulmányt, amely tudományos szakirodalmunknak igen komoly, értékes terméke, 9 oldalas magyarnyelvű összefoglalás zárja le.

Györfi János: Adatok a fürkészarazsak erdészeti jelentőségéhez. 117—242. oldal.

A fürkészarazsak hasznosságára és gazdasági jelentőségére vonatkozóan a vélemények nagyon eltérők. Ez a körülmény indította a szerzőt arra, hogy a fürkészekkel behatóbban foglalkozzék s szerepüket erdővédelemtani szempontból tisztázza. Két kérdésnek a megoldását, tűzte maga elé: 1. melyek a fürkészarazsak elszaporodásának a feltételei, 2. képesek-e a fürkészarazsak önmagukban arra, hogy a káros rovarok tömeges elszaporodását megakadályozzák, illetőleg a rovardúlásokat megszüntessék.

Dolgozatának bevezetésében a fürkészarazsak hasznosságára vonatkozó irodalmi adatokat foglalja össze. A második fejezetben a fürkészek élettanát ismerteti, főleg saját megfigyelései és kísérletei alapján. A harmadik szakasz a darazsak rendszertani részletezése és itt a szerző a többi rendszertől eltérően az európai fürkészarazsakat 11 családba osztja. A családok jellemzése után azok erdészeti jelentőségére is kitér. A negyedik fejezetben felsorolja azokat a főleg erdőgazdaság szempontból káros rovarokat, amelyekből a fürkészeket kitenyészttette. 8 év alatt 176 rovarfajból 354 fürkészarazsfajt tenyésztett ki 581 esetben. *Sikerült 21 olyan fürkészarazs-faj egyedét is kitenyésztenie, amelyek gazdája eddig ismeretlen volt.* Ezekon kívül két új fajt is talált, egy fajnak pedig a hímjét írta le. Az ötödik részben laboratóriumi vizsgálatait és a szabadban végzett megfigyeléseit ismerteti.

Vizsgálati eredményeinek összefoglalása után végül rátér a fürkészarazsak szerepére az erdő életében és a következőket állapítja meg: „A fürkészek az életközösségi egyensúly fenntartásához nagymértékben hozzájárulnak s ez a munkájuk nagyon is nagyra becsülendő. A felborult életközösségi egyensúlyt azon-

ban maguk a paraziták helyreállítani már nem tudják“. Ezért ne bízzunk abban, hogy az erdőben fellépő rovardulásoknak a fűrészek majd véget vetnek, hanem megfelelő gazdasági óvintézkedésekkel gondoskodnunk kell arról, hogy az erdészeti káros rovarok ne szaporodjanak el.

A munka, amelyet 16 ábra díszít, mint doktori értekezés is méltán részesült dícséretben.

Botvay Károly: Adatok a szuszpenzióoszlop forgómozgásának a szedimentációs elemzésnél megnyilvánuló hatására. 243—252. oldal.

A szerző vizsgálatai a talajok ülepítéssel történő mechanikai elemzésének a módszerénél jelentkező hibák számszerű megállapítását eredményezték.

Killian—Fehér: A sivatagi talajok mikrobiológiájának vizsgálata. (Recherches sur la microbiologie des sols désertiques.)

Az „Encyclopédie Biologique“ XXI. köteteként, a Paul Lechevalier-cég kiadásában (Páris 1939.) megjelent 8 íves munka (52 képpel és 38 táblázattal) két kutató-út vizsgálatait foglalja magában.

Ennek megfelelően a kötet is két részre oszlik, de ezek mindegyike önálló egészet alkot.

Már az első rész is komoly eredményeket tartalmaz. Mindenekelőtt azt a meglepő felfedezést, hogy a sivatagi talajokban mindig van mikroorganikus élet, annak ellenére, hogy víztartalmuk sokszor majdnem a nullával egyenlő és hőmérsékletük is rendkívül magas.

A szerzők meghatározták a talajokban előforduló baktériumok, gombák és algák fajtáit, valamint számát, osztályozták őket gyakoriságuk szerint és több új fajtát is kimutattak.

Miután minden kétséget kizáróan megállapították, hogy a vizsgálat tárgyává tett mikroorganizmusok rendkívül szívós életűek és úgyszólván teljesen alkalmazkodtak a szélsőséges életkörülményekhez, *megdőlt az a régebbi nézet, hogy a saharai talajok teljesen meddőek.* A vizsgálatok kiderítették, hogy a mikrobaák száma egyenes arányban van a talaj víztartalmával, levegő-kapacitásával és lélekezésével, valamint az is, hogy a Saharában az összes élettanilag fontos baktériumok megtalálhatók. A baktériumok számára kedvező létfeltételek biztosításával (öntözés) tehát *a saharai talajokat trágyázás nélkül is hasznosítani lehetne.*

A második rész a szerzők 1936. évi expedíciójáról számol be, amely az első felfedezéseket mindenben megerősítette, sőt néhány újabb értékes adattal bővítette. Ez az út egymástól 2000 km-es hosszúságban szelte át Afrikát és a tulajdonképeni Szaharán kívül a szudáni steppékről és szavannákról is szolgáltatott vizsgálati anyagot.

A szerzők 98 baktérium-, 28 mikroszkopikus gomba- és 84 algát-fajta határoztak meg és megállapították a talajféleségek szerint való eloszlásukat is. A kutatás természetesen felölelte a talaj fizikai és vegyi tulajdonságainak a vizsgálatát, a helyenkint található növényzet pontos felvételét és kiterjeszkedett a meteorológiai adatok feljegyzésére is.

Az úttörő jellegű, nagyszabású munka kétségtelenül nem csekély értékű adatokkal gyarapította az élettan tudományát és hogy egyik szerzője éppen ősi Alma materünk tantestületéből került ki, azt szakoktatásunk nemzetközi jóhíre szempontjából csak őszinte örömmel üdvözölhetjük.

Pávó Elemér: Magyar Kertészeti Szótár. (Budapest 1940. A szerző kiadása. Kapható minden nagyobb könyvkereskedésben. Ára 0.80 P.)

Nem csekély bátorság kellett ahhoz, hogy valaki a kertészeti szaknyelv kigyomlálására merjen vállalkozni.

Mert hiszen alig van foglalkozási ág, amelynek a mindennapi életében annyi idegen kifejezés fordulna elő — mondhatnók hivatalból —, mint a kertészet. A növénynevelés és mesterséges tenyésztés változatos munkája nem nélkülözheti az alapjául szolgáló latin megjelöléseket, nem esoda tehát, hogy a gyors és szakbelileg kitűnő, de nyelvi szempontból meglehetősen elhanyagolt fejlődés folyamán a kertészek ma — le egészen a munkásokig — ott is az idegen szókincsre támaszkodnak, ahol erre semmi szükség nincsen.

Ne értsük félre a szerző törekvéseit. Nem akar hadat üzeni a növénytan részletező tudósainak, csak éppen bebizonyítja, *milyen gazdag, zengzetes és szép a mi édes magyar nyelvünk.*

Az árjegyzékben természetesen továbbra is célszerű kinyomatni — félreértések elkerülése végett — a fajták tudományos latin nevét is, de aki virágot, gyümölcsfát kínál, vagy vesz, az ne legyen — legtöbbszörre csak kényelemszeretéből — idegen köntös viselője és továbbadója.

A M. Kir. Kertészeti Akadémia, az Országos Kertészeti Egyesület és a Budapest Székesfővárosi Kertészképző Iskola

növendékei tehát mindenképen igen dícséretes munkát végeztek, amikor *Pávó Elemért* a legnagyobb készséggel támogatták. Gyűjtésüknek, ellenőrzésüknek és felülvizsgálatuknak eredményeképpen láthatott napvilágot a 120 oldalra terjedő kis szótár, amelyhez a meggyőző erejű előszót nyelvünk tisztaságának lelkes apostola: *Pintér Jenő* írta.

A munka első része a „Kertészeti magyarító szótár“, amely a *kertész munka eszközeinek és műveleteinek* helyes magyar kifejezéseit tartalmazza. A második és harmadik rész a *növénynevek latin-magyar, illetőleg magyar-latin szótára*. Annyi kitűnő élő népies elnevezéssel, felújított zamatos magyar szóval és kifogástalanul képzett, találó új megjelöléssel bőviti tudásunkat, hogy szinte elszégyeljük magunkat, miért mondtunk eddig is Cikóriát katáng helyett és Adlumiát felhőfű helyett.

A negyedik rész a gazdasági és kereskedelmi növények *tudományos* csoportosítását, az ötödik pedig ezek *gyakorlati* összefoglalását tartalmazza, ami alaposabb növényteni ismeretekkel nem rendelkezők részére is megkönnyíti a tájékozódást a növények nagy birodalmában. Az anyagot betűsoros névmutató zárja le.

A mindenképen kiváló és izzó magyar érzésről tanuskodó munkáért a szerzőt a legteljesebb elismerés és a leghathatósabb pártfogás illeti meg.

M.

HAZAI FOLYÓIRATOK.*

A Műszaki Világ. (IV. évf. 1940.)

3. sz. — —: A második fejezet. — —: A mezőgazdaság problémái — mérnöki szemmel nézve. — *Dr. Maléter J.*: A magyar közlekedés száz év tükrében. (3. k.)

4. sz. — *Padányi Gulyás J.*: Szürke kérdések. — *Dr. Ing. F. Todt*: A technika és a háború. — *Dr. Maléter J.*: A magyar közlekedés száz év tükrében. (4. k.)

5. sz. — —: Hús esztendő. — Főútvonalak mentén korlátozták az építkezéseket. — —: A faszervezetű építkezés ácsművészei Danzigban. — *Dr. Maléter J.*: A magyar közlekedés száz év tükrében. (5. k.)

* Jelmagyarázat: (1. k.) = első közlemény; (2. b. k.: 17.5/10.4) = második és befejező, összesen 17.5 oldal terjedelmű közlemény, 10 ábrával és 4 táblázattal.

Az időjárás. (XLIII. évf. 1939.)

11–12. sz. — *Dr. Aujezsky L.*: Időjelzések készítése hiányos hírszolgálati viszonyok között. — *Bagossy B.*: Zuzmaravastagság-mérő készülék. — *Rohringer S.*: Kísérlet új rendszerű párolgásmérővel. — *Flórián E.*: A légköri elektromosság és az ógyallai elektromos mérések. II. — *Dr. Bacsó N.*: Magyarország időjárása 1929 november és december havában.

Bányászati és Kohászati Lapok. (LXXIII. évf. 1940.)

3. sz. — *Dr. Schmidt Eligius R.*: A negatív artézi kút típusai és célszerű kútfő elrendezései.

4. sz. — *Dr. Nahoczky A.*: A szarvaskői wehrliit kohósítási lehetőségei. — *Gellért J.*: Üzemi lélektan.

5. sz. — *Terény J.*: Bányászmondák. — *Prof. V. Tafel*: A fémkohászat fejlődése az 1927/38. években. — *Dr. Schmidt E. K.*: „A kincstár esonkamagyarországi szénhidrogén-kutató mélyfúrásai.”

Halászat. (XLI. évf. 1940.)

1. sz. — *Dr. Mika F. és Dr. Varga L.*: Hazai pisztráng-tenyésztésünk irányelvei és kilátásai. (4. k.) — *Dr. Rotarides M.*: Nemzetközi víztechnikai kiállítás és halászati kongresszus Liégenben. — *L. K.*: Csallóköz halászatának története.

2. sz. — *Dr. Mika F. és Dr. Varga L.*: Hazai pisztráng-tenyésztésünk irányelvei és kilátásai. (5. k.) — *Báldy B.*: A süllők fontos szerepe. — *Szalkai B.*: Ismét a buvárhalászatról.

Kertészeti Szemle. (XII. évf. 1940.)

3. sz. — *Magyar Gy.*: *Odontoglossum grande*. — *Klötzl I.*: A rózsa hajtatása külföldön. — *Dobos L.*: Széljegyzetek. — *Hendel Gy.*: A debreceni erdei temető. — *Szabó A.*: Nagytestű paizstetveink. — — —: Gyümöles csomagolása jódos papirosba.

Köztelek. (I. évf. 1940.)

6. sz. — (—r. —l. dr.): Két bankjelentés. — (—ő.): A mezőgazdasági szakoktatás valóságos helyzete. — *Somorjai F. dr.*: A homok legbiztosabb abrakhüvelye, a tehénborsó. — *Zajtay A. dr.*: A szénahiány enyhítése. — *e. Dorner B.*: A kukoricaár és a sertésár egymásközi viszonya. — —: A takarmányrépa magtermesztésének ellenőrzése.

7. sz. — *Dr. Kégl J.*: A mezőgazdasági munkabérek. — (*Rt.*): Tartsuk készenlétben az aratógépeket! — *Dóry F.*: A hirtelen olvadás kára. — (*Th.*): Földjáradék. — *Záborszky J.*: Szakszerű burgonyatermesztés. — *Veneny L.*: A tavaszi búza minősége. — *Dr. Schandl J.*: Mintavétel gyapjúból.

8. sz. — (*-r. -l. dr.*): Komoly figyelmeztetés, amelyre már régóta vártunk. — (*Rt.*): A földbirtokpolitika és a mezőgazdasági ismeretek. — *Valádi B.*: Érdemes-e tavaszi búzát venni? — *Dóry B.*: A talajpusztulás sebessége. — *Hönsch P.*: A községi tejjgazdasági ellenőri intézmény és a községi ellenőrök első évi működése a Magyaróvári Szarvasmarhatenyésztő Egyesületnél. — *Csáky F.*: Meddő és negatív sertéshízlalás.

9. sz. — *Rt.*: Horthy Miklós kormányzó országlásának húsz éves jubileuma. — *Tost B.*: Mit tegyünk a kisalföldi állattenyésztés érdekében? — *Várallyay Gy.*: Takarmányárpát Péti sóval? — *Dr. Dworak L.*: A foszforsavas műtrágyák „szuperfoszfát-értéke”. — *Dr. Tangl H.*: Az árpakorpa értékesítése. — *Dr. Reichenbach B.*: Gyapjűnellátásunk biztosítása. — *K-e.*: Félremagyarozott időszerű adókérdések. — *Dr. Kovács Sebestyén E.*: Használjunk-e eozinált búzát takarmányozásra?

Magyar Fapiac. (II. évf. 1940.)

5. sz. — —: Az Országos Egyesület előterjesztése a szerfaárrendelet ügyében. — —: A gőzölt bükkparketta ügye.

6. sz. — *Friedlich L.*: Visszapillantás az 1938—1939. üzletévre.

7. sz. — —: Baross Gábor nyilatkozata a fűrészek problémáiról. — —: Romániai tudósítás. — *Ráth-Végh K.*: Hogyan használhatnánk fel belföldön több bükkparkettát?

8. sz. — —: A tüzfapiac 1939-ben. — *Dr. Jusztusz Zs.*: Mi történik a gömbfa-fronton?

9. sz. — —: Levél a tüzifahelyzetről. — —: A Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet faipari laboratóriuma. — —: A tüzifa-készletek ügye.

Magyar Méh. (LXI. évf. 1940.)

2. sz. — *Godányi J.*: Akácmézünk nádcukortartalma gyakorlati szemmel nézve. — *Ifj. Vanyek R.*: Miért emelték fel a méhetető cukor árát? — *Cicatricis G.*: Hozzászólás a „Novemberi fel-etetés cukorral” című cikkhez. — *Samu I.*: Mézelőnövények termesztése. — *Madarász L.*: Pergető barakk gyékényből. — *Ludvig M.*: „Rekord”-vándorkaptár etető. — *Várallyay B.*: Néhány szó a vándorkaptárvitához. — *Drexler R.*: A megoldatlan probléma. — *Stáhl Gy.*: Méhesben. — *Sulyok Z.*: Megfigyelőállomásaink.

Magyar Vadászujság. (XL. évf. 1940.)

4. sz. — *Dr. Szent-Ivány G.*: Vadászgondok. — *Mészáros P.*: Modern szociális vadászati jogszabályok egy 154 éves rendeletben. — *Gy. Takách Gy.*: Sok a hó és nincs mérég.

5. sz. — *Gy. Takách Gy.*: Kár a kákán esomót keresni! — *Dr. T. Sáska L.*: Válogasd meg vadászbarátaidat! — *Bethlenfalvy E.*: Előfordul-e a „Havasi nyul“ a Magas Tátrában?

6. sz. — *Dr. Szent-Ivány G.*: A vadászat és nemzeti munkaszolgálat. — *Dr. Panka K.*: Milyenek a mostani vadászati viszonyok Romániában. — *A. Balogh A.*: Izgalmas és veszedelmes eserkészet szarvastehenekre.

Mezőgazdasági Közlöny. (XIII. évf. 1940.)

2. sz. — *Dr. Obermayer E.*: A hazai rizstermesztés kilátásai a legújabb kísérletek és tapasztalatok alapján. — *Dr. Csukás Z.*: A Kárpátalja szarvasmarhatenyésztése. II. — *Dr. Szabados M.*: Vitás kérdések az alföldi cukorrépa munkások szerződéseiben. — *Dr. Pallaghy K.*: Tanácsadások talajvizsgálatok alapján Németországban. — *Dr. Csákány I.*: Juhos Lajos †. A kisgazdaságtartási statisztika és az üzemi tanácsadás megalapozása. — *Dr. Kardos B.*: Mezőgazdasági tanoncok, segédek és képesített mezőgazdasági munkások.

Nimród Vadászlap. (XXVIII. évf. 1940.)

4. sz. — *Sólyom*: Régi nóta. — *Esterházy L.*: Téli rókák. — *Avarffy E.*: Panasz. — *Veress G.*: Idénzárás. — *Gr. Csekonics E.*: Huszárokelő. — *Maderspach V.*: Domesztikáció és visszatenyésztés. — *Bástyai-Holtzer L.*: Élményeim finn solymászokkal.

5. sz. — *Láng R.*: Nem a titulus szabja meg a munkát. — *Dr. Éhik Gy.*: A vidra. — *Hányi K.*: Az uhu. — *Tóth I.*: Hurkolás. — —: Máramarosi levél.

6. sz. — *Sólyom*: Itt valamit tenni kell! — *Nadler H.*: A Kabhegy körül. (1. k.) — *Dr. Beretzk P.*: Nyári madarak a tél derekán. — *Balkay J.*: Vadmaeska. — *Dr. D. Halász M.*: Az idén ne vadásszunk...

7. sz. — *S.*: Sursum corda! — *Sólyom*: Vadról, télről, embekekről. — *Nadler H.*: A Kabhegy körül. (2. k.) — *Oszbach A.*: Fizetek. — *Ifj. Esterházy L.*: „Komám, az idén nem vadásszunk!“

Technika. (XXI. évf. 1940.)

2. sz. — *Dr. Stachó T.*: Valószínűségszámítás a fizikában. — *Kausser J.*: Az elektronsövek újabb fejlődése. — —: A közleke-

dési és vasútépítési szeminárium közleményei. — —: Új magyar épületek. — —: A középkori építészeti tanszék közleményei. A pel-sőci református templom. — *Balkay L.*: Korszerű vágányhíd-mérlegek. — —: Az épülettervezési tanszéken készült feladatok gyűjteménye.

Természettudományi Közlöny. (72. kötet, 1940.)

2. sz. — *Kund E.*: A termőföld pusztulása és megvédése. — *Husz B.*: A bór jelentősége a növények táplálkozásában. — *Szentes F.*: A törökországi földrengés. — *Renner J.*: Az elektronmikroszkóp újabb alkalmazásai. — *Anghi Csaba G.*: Az asztracán-prém. — *Dr. Kendi Finály I.*: Halak és halkonzervek vitamintartalma. — *Dr. Windisch R.*: Szappanfőzőlóg készítése házi-lag. — *Dr. Husz B.*: Gyümölcsfapermetezéseink a réztakarékoskodás jegyében. — *Dr. Gaál I.*: A köszénkereslet föllendülése. — *Dr. Gyórfly I.*: Múzeumi tárgyak konzerválása műgyantában.

Vadászat-Halászat. (VIII. évf. 1940.)

3. sz. — *Gr. Festetics P.*: Vadászati apróságok... — *Uhu*: „Nem kell a nagy hóban etetni a vadat!”

4. sz. — *Gr. Zay I.*: Hogyan is áll valójában a res nullius dolga? — —: Intézkedések hasznos vadjaink érdekében.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.*

ALLGEMEINE FORST UND JAGD ZEITUNG. 1940. 2. sz.

Abetz: Az évi fahasználatok meghatározása. (Fragen der Hiebssatzherleitung.) 31–42. old.

Németország erdészeti igazgatásának küszöbönálló egységesítése valószínűleg az erdőrendezés irányelveinek is azonos értelmű megszabását vonja maga után. Ez elsősorban a termőhely és a fakészlet felvételénél fog érvényesülni. De közelről érinti majd az erdőgazdálkodás általános célkitűzéseit, mindenekelőtt a vágásra kerülő évi fatömeg megállapítását.

A szerző felveti a kérdést, hogy:

1. az évi használatok megállapításánál a számszerűen kifejezhető mutatótényezőket (*Gesamtweiser*) — tehát a tartamos-

* A német és angol folyóiratokat *dr. Mihályi Zoltán*, a francia, olasz, spanyol és román szaklapokat *dr. Luncz Géza*, m. kir. erdőtanácsos, a szlávnyelvű irodalmat pedig *Székács Vince*, ny. miniszteri tanácsos és *Pászthy Ferenc*, ny. m. kir. főerdőtanácsos ismertetik.

ságot, a tartalékolás mértékét, a birtokos gazdasági helyzetét és az értékesítési, ill. munkásviszonyokat — kell-e inkább figyelembe venni, vagy pedig az egyes állományok általános gazdasági, üzemi és élettani körülményeiből folyó kitermelési szükségességet;

2. a tartamosság és a szükséges készlet biztosítását a véghasználat vagy pedig az összes használatok megfelelő szabályozására kell-e építeni és

3. a termelés fatömeg avagy terület szerint történjék.

Az 1. pontra vonatkozólag — *Vanselow*-val szemben — megállapítja, hogy Németországban a tervezésnek mind a két módja érvényesül egymást kiegészítő formában. A 2. kérdésnél az összes használatok szerinti elbírálást tartja a helyesebbnek, a 3.-nál pedig a fatömeg szerinti szabályozást.

Zimmer: Az eberstedti erdei fenyők koronája. (Die Krone der Ebersjüchter Kiefer.) 43—50. old.

Az erdő teljesítőképességének a növedék a mutatója. Az újabb vizsgálatok egyre több fényt vetnek azokra az összefüggésekre, amelyek, mint a törzs fejlődésének a jellemzői, a gyökérendszert és a korona közt fennállanak. Ennek tulajdonítható, hogy gondos állomány-vizsgálatoknál a fák koronái is mind több figyelemben részesülnek,

Ilyen esetről számol be a szerző is és a rajzban, fényképekben, valamint adatokban bemutatott osztályozási módszere valóban igen érdekes.

CENTRALBLATT FÜR DAS GESAMTE FORSTWESEN. 1940. 2. sz.

Tschermak: A Wien és Niederdonau birodalmi kerületek erdőségeinek természetes tenyészeti övezetek szerinti felosztása. (Gliederung des Waldes der Reichsgaue Wien und Niederdonau in natürliche Wuchsbezirke.) 25—35. old.

A szerző 6 övezetet állapít meg és mindegyiknél leírja az éghajlatot, az alapközetet, a felszín kialakulását, az állományviszonyokat és az esetleg fennforgó különleges körülményeket.

Eggers: Öt új szű-fajta Anatóliából. (Zur paläarktischen Borkenkäferfauna. VII. Fünf neue Arten aus Anatolien.) 36—39. old.

A bécsi Hochschule für Bodenkultur erdővédelmi tanszékének vezetője Dr. Ing. E. *Schimitschek*, a török kormány meghívására egy évig tanított a Sztambul melletti Baheeköy-ben lévő erdészeti főiskolán és a hallgatóival végzett hosszabb tanulmány-

utak során Anatólia rovar-faunájáról értékes adatokat gyűjtött. Többek között öt új szúfajtát is talált, amelyekről a szerző részletes leírást ad.

Hufnagl: Erdőgazdasági terv és évszázadokra szóló tervezés. (*Der Forstwirtschaftsplan und der Hundertjahrplan.*) 40—43. old.

Az erdő ma nemcsak anyagi javakat szolgáltat, hanem mint a nemzeti erőforrások egyik legbecsesebbike, fontos kulturális és szociális hivatást tölt be. Hogy azonban ennek az utóbb célnak is hiánytalanul megfelelhessen, épségének és természetes szépségének a fentartását a gazdaság szabályozására szolgáló előírásokon felülemelkedő, *évszázados érvényű tervezésben* kell biztosítani a korszerű természetvédelem törvényei szerint és eszközei segítségével.

DER DEUTSCHE FORSTWIRT. 1940. 7—14. sz.

Zimmerle: A dió- és *Carya*-félék tenyésztéséről. (*Zum Anbau von Juglans- und Carya-Arten.*) 65—68. és 81—84. old.

A régebbi és újabb telepítési kísérletektől ismerteti. A kevésszámú eredményes próbálkozásból arra következtet, hogy hibás eljárás, ha a különben igen értékes két külföldi fafajtát a hazaiakkal elegyesen telepítik, mert az utóbbiak növekedése mindig gyorsabb és ennek a külföldiek elnyomása a következő menyé.

A szerző szerint a leghelyesebb megoldás kisebb elegyetlen állományok nevelése, amelyeket az ültetés után néhány évvel a töltelékfa szerepét játszó fajokkal (gyertyán, éger, stb.) kell alátelepíteni.

Dietrich: A községi és magánerdők gazdálkodása Németországban. (*Über die Forstwirtschaft der Gemeinde- und Privatwaldungen Deutschlands.*) 97—101. old.

A szerző ebben a jugoszláv erdészek múlt nyári látogatása alkalmával tartott előadásában elismeréssel emlékezett meg Németország bizonyos vidékeinek (Schwarzwald) községi erdeiről és azokról a magánbirtokokról (*Kalitsch, Keudell* stb.), amelyek teljesítőképessége mintaszerű, de rámutatott arra, hogy a községi és magánerdők hozama általánosságban messze az államiaké alatt marad. Miután a fatermelés fokozása a birodalomnak ma igen fontos létérdeke, a kinestári erdők állományát a lehetőség szerint növelni kell. Ott, ahol ez nehézségekbe ütközik, az erdőfelügyelet szigorításával és az állami kezelés kiterjesztésével kell a kívánt célt elérni.

SCHWEIZERISCHE ZEITSCHRIFT FÜR FORSTWESEN. 1940. 2. sz.

Winkler: A hegységi erdők helyreállítása. (Wiederherstellung der Gebirgswaldungen.) 25—35. old.

Néhány svájci példa felsorakoztatásával világítja meg a tárgyat és hangsúlyozza, hogy a vízszabályozás, alapjául szolgáló tevékenység nem merülhet ki a kopár hegyoldalak befásításában, hanem megköveteli a rontott erdők helyreállítását is.

Knuchel: Egy kőrisfa különös betegsége. (Merkwürdige Krankheit an einer Esche.) 36—37. old.

A megtámadott törzsről 3 képet közöl, amelyek az eddig csak fenyőféléken talált *Pleurotus mitis* nevű gomba károsítására engednek következtetni.

Knuchel: Káros következményekkel járó fajelzés. (Schwere Stammbeschädigungen durch horizontale Reisserstriche): 37—39. old.

Hogy a jelzőkés kíméletlen használata is érzékeny veszteséget okozhat a szerfa-százalék mennyiségében, azt a szerző néhány érdekes fényképpel és meggyőző számadatokkal igazolja.

JOURNAL OF FORESTRY. 1940. 1. sz.

Schmitz: Az erdészeti államvizsga és a főiskolák. (Civil Service Examinations and the Forestry Schools.) 1—2. old.

Amerikában az állam ma csak azt az okleveles erdészt veszi fel a saját tiszti létszámába, aki hajlandó a múlt év folyamán megszervezett *államvizsga-bizottság előtt is tanúságot tenni a szakképzettségéről.*

Az első vizsga olyan alapos rostálást végzett, hogy nemcsak a bukott jelöltek panaszkodnak miatta, hanem az erdészeti főiskolák is felszisszentek tőle.

A szerző nézete szerint éppen a vizsga eredménye igazolja az új intézmény létjogosultságát, mert *az államnak az átlagosnál szigorúbb mértéket kell alkalmaznia* és senki tőle el nem vitathatja el azt a jogot, hogy az igen változó értékű oklevelek birtokosai közül a legmegfelelőbbeket válassza ki a maga számára.

F. A. Silcox †. 4—5. old.

Az 1939. december 20-án váratlanul elhunyt kiváló szakember az amerikai államerdészet főnöke és az Amerikai Erdé-

szek. Egyesületének egyik legtevékenyebb vezére volt, akinek lebilincselő egyéniségére az 1936. évi II. Nemzetközi Erdőgazdasági Kongresszus napjaiból sok magyar erdőmérnök is szívesen emlékszik.

McGowan: Megjegyzések az erdész-jogosítványhoz. (Licensing of Foresters. — A comment.) 6—8. old.

Az Egyesült Államokban most van tárgyalás alatt az *erdőtisztítási rendtartás*, amelynek az lesz a feladata, hogy az erdészeti gyakorlat kellékeit pontosan meghatározza és azonos értelmű címeket léptessen életbe. A szerző erre vonatkozólag tesz javaslatot.

A termelés szabályozása a magánerdőgazdaságban. (Regulation of Cutting on Privately Owned Forest Lands in New England.) 10—12. old.

Az Amerikai Erdészek Egyesületének egyik külön bizottsága, amely a magánbirtokok ügyeivel foglalkozik, az Uj-Angliában lábrakapott mértéktelen erdőpusztítás megakadályozása céljából egy kormányrendelet tervezetét dolgozta ki, amely kimondaná, hogy: 1. vágásra nem érett állományokat egyáltalában nem szabad letarolni; 2. véderdőkben a használatot szigorúan szabályozni kell; 3. erdőt csak hatósági engedéllyel lehet mezőgazdasági területté átalakítani és 4. a rendelet végrehajtását *helyi bizottságokra* kell ruházni.

Gillett: Az erdőgazdaság és a vasút. (Forestry and the Railroads.) 13—15. old.

Amerika déli államaiban az összes vasúti teherforgalomnak 15%-a a fafuvarozásra esik és ezért a vasútnak is érdeke, hogy az erdők teljesítőképessége tartamos maradjon.

Schopmeyer: Az ültetések sikere az Északi Szikláshegységben. (Survival in Forest Plantations in the Northern Rocky Mountain Region.) 16—24. old.

Az 1910—1937-ig mintegy 45.000 holdon végzett 1150 erdősítés eredményeiből a szerző azt a következtetést vonja le, hogy *Pinus monticola*- és *P. ponderosa*-csemetéknél a tavaszi ültetés 7—10%-kal sikeresebb az őszinél, de a csemeték kora 1 és 3 év között az ültetés sikerét — gondos kivétel mellett — nem befolyásolja.

Roeser: A Szikláshegység fenyőinek vízszükséglete. (The Water Requirement of Rocky Mountain Conifers.) 24—26. old.

A vizsgálat alá vont 6 fenyőfajta esementéinél a vízvesztés nagysága tekintetében a szerző a következő csökkenő sorrendet találta: *Pinus Engelmannii*, *Pseudotsuga taxifolia*, *P. edulis*, *P. ponderosa* és *P. flexilis*.

Az azonos mennyiségű vízből termelt szervesanyag mennyisége szerint a sorrend a következő: *Pinus flexilis*, *Pseudotsuga*, *P. Engelmannii* és *P. ponderosa*.

Watson: A Pinus palustris-erdők kezelése ellenőrzött tűzzel. (Controlled Burning and the Management of Longleaf Pine.) 44—47. old.

Az Amerika nyugati partvidékén értékes állományokat alkotó *P. palustris*-t sokhelyütt a kevésbé használható *P. caribaea* és *P. taeda* háttérbe szorították, pedig ezek a fenyőkre igen veszedelmes *Cronartium cerebrum* és *C. fusiforme* nevű rozsdagombáknak a gazdanövényei.

A szerző számos próbálkozás egybevetése alapján azt a nézetet vallja, hogy a *P. palustris*-állományok felújításánál a megfelelően vezetett és ellenőrzött tűz igen hasznos segítség, mert elpusztítja a nem kívánatos gyomokat és csemetéket anélkül, hogy a tűzzel szemben még csemetekorában is nagy ellenálló képességet mutató *P. palustris*-t veszélyeztetné.

Ward: A magánerdőgazdaságok termelésének állami ellenőrzése Svédországban. (State Control of Cutting on Private Forests in Sweden.) 48—51. old.

A lapunk 1937. évi VII—VIII. füzetében (622—629. old.) leírt rendszert ismerteti.

Maki: A magérettség ismertetőinek jelentősége és alkalmazhatósága. (Significance and Applicability of Seed Maturity Indices for Ponderosa Pine.) 55—60. old.

A *Pinus ponderosa*-nál igen nehéz külső jelek alapján megállapítani a toboz beérésének időpontját. Ennek következtében gyakran vagy éretlen mag kerül a kereskedelembe (amelynek pedig a csiraképessége igen alacsony), vagy pedig elkésnek a tobozgyűjtéssel, ami számottevő veszteséget jelent.

A szerző hosszas vizsgálatok során megállapította, hogy a toboz érettségének a *fajsúly* a legmegbízhatóbb jele. A vizsgálat-hoz a „Kerosene“ nevű folyékony közeget használta és azt találta, hogy az érettséget a 0.85 körüli fajsúly jelzi.

Toma: A termőhelyi osztályokról. (Despre clase de fertilitate.) 1—11. old.

A különböző erdei talajoknak termőhelyi osztályokba sorozásánál alkalmazott eljárásokat ismerteti. Egyesek az állomány fatömegéből vagy a tömegnövedékből, mások a területegységen álló törzsek számából, ismét mások a törzsek átlagos vastagságából következtetnek a termőhelyi jóságra. A szerző mindezeket az eljárásokat vagy túlságosan hosszadalmasaknak, vagy megbízhatatlan eredményre vezetőknek találta. Bár az állomány törzseinek átlagos magasságából sem mindig szabad közvetlenül a termőhely jóságára következtetni, a szerző mégis a javaslatba hozott összes eljárás között ezt tartja a legjobbnak. — Más vidéken vagy külföldön készült fatömeg- és termőhelyi táblázatokat ne használjunk. Készítsünk magunknak helyi fatermési táblákat!

Haralamb és Crețoiu: Adatok a hegyi legelő növénytenyésztésének ismeretéhez. (Contribuțiuni la cunoașterea florei fânețelor de munte.) 12—15. old.

Hosszú jegyzékben sorolja fel a *Jalomnitsa* egyik mellékfolyójának, a *Teleajen* pataknak a felső vidékén a legelőkön tenyésztő növényeket, családok szerint csoportosítva.

Rădulescu: A tölgy tenyésztete Romániában. (Din cultura stejarului în România.) 16—21. old.

A sok helyütt hiányosan felújult vagy fel nem újított tölgyesek jókarba hozatalát sürgeti. Nem minden esztendő hoz jó makktermést. Kitartó munkával azonban a gyengébb termésű években is sokat lehet az ügy érdekében cselekedni.

Demetrescu: A nagy erdőüzemek és kárbiztosításuk. (Marile administrații forestiere și asigurarea împotriva pagubelor.) 22—31. old.

A különböző károk elleni biztosítással rendszerint kereskedelmi vállalatok foglalkoznak. Nagybirtokoknál, főként nagy erdőbirtoknál nem sok értelme van a biztosításnak. Nem szokott a nagybirtok egész területén egyidejűleg károsodás történni. Már pedig a birtok egy kis részén előforduló elemi kár jelentéktelenné válik, ha annak értékét az egész nagybirtok területére átszámítjuk. A nagybirtok tehát nagy kiterjedésével önmagát biztosítja károk ellen.

Manole: Figyelmeztetés. (Un avertisment.) 32—33. old.

A szerző azokat a körülményeket vizsgálja, amelyek az erdőgazdasági munkálatok folytatására ma befolyással lehetnek s arra a következtetésre jut, hogy az 1940. évben a tűzifa eladási árai az 1939. éviéknél jelentősen magasabbak lesznek.

Cotta: Természetes úton vagy mesterségesen? (Intre natural și artificial.) 34—38. old.

Romániában a természet bőségesen gondoskodott a vadtenyésztés feltételeiről. A romániai vad kiváló minősége folytán európaszerte ismert. A vadállomány mennyiségi viszonyain is javítani kellene; még pedig olyanformán, hogy a vadtenyésztésben a sok emberi beavatkozás helyett több teret kellene engedni a természet befolyásának.

ŠUMARSKI LIST. 1940. 1. sz.

Antoljak: Az erdészet népszerűsítése a gyakorlatban. (Propaganda šumarstva u praksi.) 1—6. old.

A horvát nép is azt hiszi, hogy az erdő Isten adománya, tehát magától nő s neki azt csak használni kell télen fatermelésre, az év többi időszakában pedig legeltetés céljaira. A népnek az erdőről alkotott téves felfogását csak megfelelő felvilágosítással, kioktatással lehet átformálni. A horvát erdészet vállalja ezt a feladatot s vetített, sőt mozgóképekkel kapcsolatos előadásokat rendez. A szerző beszámol egy ilyen előadássorozatról, amely rendkívüli hatást keltett a jobbára kisgazda-közönségben, úgy hogy utána maguk a gazdák követeltek erélyesebb eljárást az erdei kihágások ellen.

Balen: A fenyőmagvak vetéséről. (Prilog odredjivanju sjetve kod četinara.) 7—11. old.

Mulopulos szaloniki-i görög tanár beható kísérleteket végzett, hogy a Görögországban honos fenyők magvainak legmegfelelőbb vetési módját kipuhatholja. Adatai igen hasznosak lesznek a jugoszláv tengerparti kopár területeknek beerdősítésénél.

Stanimirović: Az erdő és a víz. (Šuma i voda.) 11—36. old.

Az erdő és a víz olyan természeti tényezők, amelyek működése nemcsak egyes országok közgazdaságára, hanem egész földfelületek alakulására is kihat. A víz kiegyenlítő ereje elképesztő. A szerző pl. rámutat, hogy a Pó folyó medre, illetőleg

vízgyűjtő medencéje 10 millió év múlva az Adriai tengerrel kiegyenlítődik. — Részletesen tárgyalja a víz munkáját és a vadpatakok romboló erejét. Tíz helyszíni fényképfelvétellel kíséri fejtegetéseit, amelyekből kiderül, hogy az erdő nem mindig gátolja, hanem néha inkább előkészíti a vadpatakok keletkezését.(?)

LES, 1939. 33—36. sz.

Souček: Erdészeti magkereskedelmi ismeretek. (Nekteré úvahy a poznatky z lesního semenářství.) 307—308., 335—336. és 347. old.

A vörösfenyőmagnak egyrészt azért alacsony (30—35%-os és tisztított állapotban 75%-os) a csiraképessége, mert már maguk a vörösfenyőtobozok jelentékeny százalék léha magot tartalmaznak (főleg gyenge magtermésű években), másrészt azért, mert a jó magot nem lehet a léháktól úgy elválasztani, mint pl. a lú- és erdeifenyőnél (légárammal). Ennek oka az hogy a léha szemek a burok vastagsága miatt nehezebbek, mint a kicsi, telt magvak.

Tapasztalat szerint a vörösfenyőmag tisztításánál a kívánt célt még a legérzékenyebb légáramos készülékekkel sem lehet elérni és ezért a tisztítás tökéletesítésére más módon kell törekedni.

A célszerű eljárás az, ha a vörösfenyő-tobozokat olyan berendezéssel szárnyaltanítjuk, amelyben a mag nem, vagy csak nagyon kevésbé sérül meg; a kipergetett magot azután előbb nagyság szerint néhány csoportba osztályozzuk és csak azután tisztítunk meg külön minden csoportot légárammal.

A továbbiakban a szerző részletesen leírja, hogy az állományok fejlettsége, egészségi állapota, a törzsek alakja növése és környezete szerint stb. mit kell figyelembe venni a maggyűjtésre való alkalmasság eldöntésénél.

Figyelmeztet a frissen gyűjtött tobozok kezelésénél leggyakrabban elkövetett hibákra s útmutatást ad a helyes eljárásra és eltartásra vonatkozólag.

Végül felsorolja a legtöbbször hallott panaszt, hogy t. i. a szálított tölgyemakk nem tiszta fajú, nem eléggé fejlett (apró), csírái elszáradtak stb. és a kifogások jogosságát mérlegeli.

Dvořák Hradec: A lú-, jegenye és douglas-fenyő árosztályokba való beosztása. (Zařazování smřrku, jedlea duglasky do cenových tříd.) 317—319. old.

Az új miniszteri rendelettel szabályozott, heilbronni osztályozási módot és a gyakorlati alkalmazásnál előadódó lehetőségeket ismerteti.